

00524-NL

Peritoneale dialyse

JAN YPERMAN ZIEKENHUIS

Jouw zorg
is onze zorg

Inhoud

Wat is peritoneale dialyse - buikspoeling?	3
Toegang via PD-katheter	4
Praktisch	4
• De spoelvloeistof of het dialysaat	4
• Opvolging	4
• Opleiding	5
• Gegevens bijhouden	5
• Materiaal	5
• Kosten	5
Behandelingsvormen	6
• CAPD	7
• APD	8
PD-Team	9
Bijkomende info	10
• Complicaties en bijwerkingen	10
• Voeding en vochtinname	11
• Sporten	11
• Reizen	11
Contactgegevens	12

Deze informatiebrochure is met de grootste zorg opgemaakt. Ze bevat algemene informatie en is bedoeld als aanvulling op het gesprek met jouw zorgverlener. VZW Jan Yperman Ziekenhuis, onze artsen en medewerkers zijn niet aansprakelijk voor vergissingen, tekortkomingen of onvolledigheden in deze brochure.

Opmerkingen en/of suggesties kan je melden via communicatie@yperman.net

Heb je nog vragen?
Stel ze aan je behandelend arts of een verpleegkundige.

Wat is peritoneale dialyse of buikspoeling?

Peritoneale dialyse of buikspoeling is een vorm van nierfunctievervangende behandeling of dialyse. Het bloed wordt gezuiverd van afvalstoffen en overtollig vocht door middel van buikspoelingen. Het buikvlies of peritoneum is een groot vlies aan de binnenkant van de buikholte. Het zit rond alle organen, zoals de darmen, lever en maag.

Doordat het buikvlies half-doorlaatbaar is, kunnen water en afvalstoffen erdoor passeren en wegvloeien terwijl bloedcellen en eiwitten dit niet kunnen. Het eigen buikvlies wordt op die manier gebruikt als filter.

De katheter

Voor peritoneale dialyse (PD) wordt een kleine soepele katheter in de buik ingebracht onder algemene verdoving. Hiervoor plannen we een opname van minstens één nacht. Na de operatie moet je 24 uur bedrust houden. Je krijgt een buikband die je gedurende 4 à 6 weken draagt om de buikspieren te ondersteunen.

Twee weken na de plaatsing van de PD-katheter kan peritoneale dialyse gestart worden. De exit van de PD-katheter moet minstens 3 keer per week worden verzorgd. Dit wordt aangeleerd aan jou tijdens de opleiding of je kan hiervoor beroep doen op jouw thuisverpleegkundige. Dit wordt aangeleerd tijdens de opleidingsperiode in het ziekenhuis.

Praktisch

De spoelvloeistof of het dialysaat

De zuivering van het bloed gebeurt door een speciaal samengestelde spoelvloeistof of **dialysaat** in de buikholte te laten lopen via de PD-katheter. Het dialysaat trekt de afvalstoffen en het overtollige vocht uit het bloed aan.

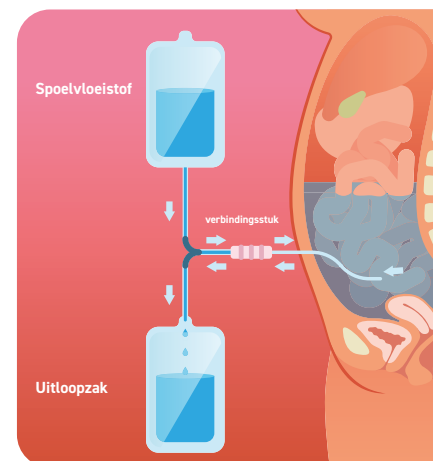
Het dialysaat blijft enkele uren in de buik aanwezig. Dit wordt de **verblijftijd** genoemd. Na deze verblijftijd wordt het dialysaat uit de buik verwijderd via dezelfde katheter. De buikholte wordt dan met nieuw dialysaat gevuld. Zo gaat het proces van verwijderen van afvalstoffen en vocht continu verder.

De handeling waarbij de verzadigde vloeistof uit de buik loopt en nieuw dialysaat in de buik loopt, noemen we een **wissel**. Het aantal wissels per dag is afhankelijk van je individuele behoeften en wordt door de arts bepaald. Er bestaan verschillende soorten dialysaat. Welke soorten dialysaat er worden gebruikt, is afhankelijk van persoon tot persoon. Ook dit wordt door de arts bepaald.

Opvolging

Een week na de katheterplaatsing kom je een eerste keer op raadpleging voor bloedafname, katheterzorg en een **eerste spoeling**. Na de opleiding en wanneer de wissels goed verlopen, verwacht de nefroloog je om de 6 tot 8 weken op **raadpleging** in het ziekenhuis.

Een raadpleging duurt gemiddeld 3 uur. Tijdens een raadpleging bekijken we jouw bloedanalyse en de behandelingsgegevens. Ook de nodige onderzoeken vinden dan plaats en we verzorgen jouw PD-katheter. Jouw behandelingsschema of medicatie wordt, indien nodig, aangepast.

Opleiding

Een tweetal weken na de plaatsing van de PD-katheter plannen we een ziekenhuisopname voor opleiding.

De PD-verpleegkundige ...

- ... maakt je vertrouwd met de nodige handelingen
(Koes je voor assisted PD (waarbij de handelingen door een thuisverpleegkundige gebeuren)? We leiden hen op meteen na de plaatsing van de PD katheter)
- ... leert je dat steriel werken heel belangrijk is, met veel aandacht voor handhygiëne
- ... gaat - na de opleiding in het ziekenhuis - met jou mee naar huis om de eerste wissel uit te voeren met jou en/of je thuisverpleegkundige

De opleiding duurt ongeveer vijf dagen.

Gegevens bijhouden

Je krijgt een map met formulieren waarop je elke dag je bloeddruk, gewicht en behandelingsgegevens kan noteren. Deze gegevens worden op raadpleging bekeken door de PD-verpleegkundige en de nefroloog.

Materiaal

Alle spoelvloeistoffen worden thuis geleverd door een firma. Het materiaal voor katheterzorg, handontsmetting, mondklappers etc. krijg je mee vanuit het ziekenhuis. De infuusstaander en weeghaak krijg je in bruikleen van het ziekenhuis.

Kosten

Voor de dialyse worden geen kosten aangerekend, tenzij voor beschadiging van de uitrusting door nalatigheid. Alle vervoerskosten die met de dialysebehandeling te maken hebben (tijdens de opleidingen en raadplegingen), worden (gedeeltelijk) vergoed. Bij thuisdialyse ontvang je van het ziekenhuis een forfaitaire vergoeding voor het verhoogde verbruik van water, elektriciteit en telefoon.

Behandelingsvormen

- PD kan je thuis zelf uitvoeren
- Je kan ook een familielid of thuisverpleegkundige inschakelen (= assisted PD)
- Verblijf je in een woonzorgcentrum? De verpleegkundigen van het woonzorgcentrum voeren de PD uit

Er zijn drie vormen van PD:

- **CAPD = Continue Ambulante Peritoneale Dialyse**
Manueel: je voert gemiddeld 3 à 4 keer overdag de wissels zelf uit.
- **APD = Automatische Peritoneale Dialyse**
Automatisch: je gebruikt een toestel dat de wissels voor jou uitvoert gedurende de nacht.
- **combinatie van APD en CAPD**

CAPD

Bij CAPD ...

- ... voer je de wissels zelf uit (het is een manuele techniek)
- ... heb je geen machine nodig
- ... duurt één wissel ongeveer een half uur
- ... gebeuren er gemiddeld 3 tot 4 wissels (overdag)

Een wissel bestaat uit de volgende stappen:

Installeren

- Hands wassen
- Materiaal verzamelen: infuusstaander, weeghaak, vol-leegzak
- Comfortabel zitten
- Vol-leegzak met de PD-katheter verbinden

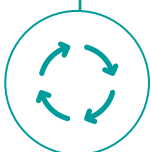
Uitloop

- Laat het oude dialysaat uit de buikholte lopen in de lege zak die op de grond ligt. Deze vloeistof is verzadigd met afvalstoffen en overtollig vocht
- Deze fase duurt ongeveer een kwartier

Inloop

- Laat het dialysaat, dat aan de infuusstaander hangt, inlopen
- Dit duurt ook ongeveer een kwartier.
- Koppel de katheter los en steek deze weg in de beschermende buikband

Verblijf

- Tussen de wissels verblijft het dialysaat in de buikholte: zo gebeurt de dialyse
- Tijdens deze verblijftijd werkt het dialysaat als een magneet en trekt het afvalstoffen en overtollig vocht uit het bloed aan.

APD

Bij APD ...

- ... worden de wissels automatisch uitgevoerd via een toestel
- ... duurt de behandeling 8 tot 12 uur
- ... gebeurt alles terwijl je slaapt ('s nachts)

Voor het slapengaan

- verbind je de katheter met het toestel. Het toestel laat de gebruikte vloeistof uitlopen en vult de buikholte opnieuw met nieuwe spoelvloeistof.

Nadat je wakker wordt

- koppel je jezelf los van het toestel. Vaak blijft er ook overdag vloeistof in de buikholte, zodat er overdag ook dialyse gebeurt. Soms wordt ervoor gekozen om geen dialysaat in de buikholte te laten overdag, dan spreken we van een lege buik.

Voordelen

- Eenvoudig aan te leren
- Dialysebehandeling thuis
- Eigen verantwoordelijkheid over behandeling
- Minimale dieetvoorschriften
- Slechts om de 6 weken naar het ziekenhuis
- Geen naalden nodig
- Minder belasting voor het lichaam (dagelijkse dialyse)

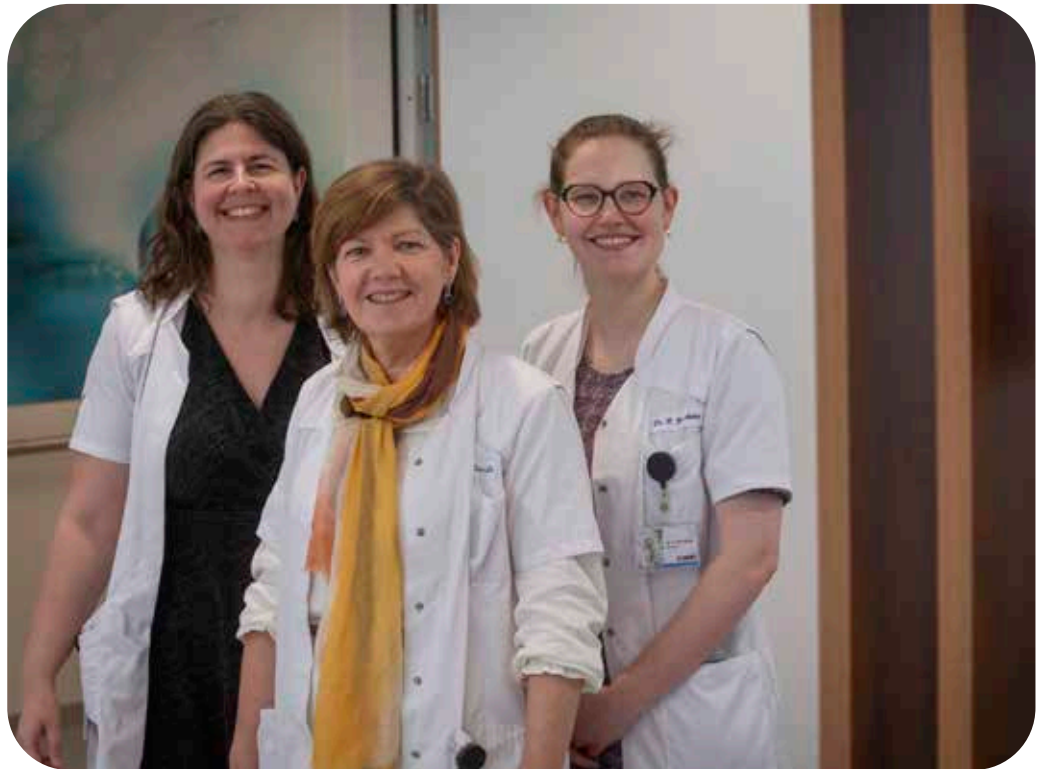
Nadelen

- Dagelijkse behandeling
- Risico op infecties
- Operatie voor plaatsen PD-katheter
- Permanente katheter
- Risico op lichte gewichtstoename (door suiker in dialysaat)
- Opbergplaats nodig voor het materiaal
- Soms niet mogelijk bij zwaarlijvigheid of bij buikoperaties in het verleden

PD-team

Het PD-team bestaat uit drie nefrologen en gespecialiseerde verpleegkundigen.

De gespecialiseerde verpleegkundigen begeleiden je gedurende jouw opleiding. Zij volgen je nadien ook verder op en staan je bij tijdens jouw behandeling. Tijdens elke raadpleging spreek je eerst met de PD-verpleegkundige en nadien komt de nefroloog er ook bij. Tijdens elke raadpleging spreek je eerst met de PD-verpleegkundige. Nadien komt de nefroloog er ook bij.

Bijkomende info

Complicaties en bijwerkingen

Buikvliesontsteking of peritonitis

Een ontsteking van het buikvlies is de meest voorkomende complicatie.

De symptomen zijn :

- troebel dialysaat bij uitloop
- buikpijn
- koorts
- rillingen
- misselijkheid en braken

Exit site infectie

De insteekplaats van de PD-katheter kan ontsteken.

De symptomen zijn:

- Roodheid
- Warmte
- Zwelling
- Pijn
- Etter

Heb je deze symptomen?

- Verwittig onmiddellijk het PD-team
- Kom zo snel mogelijk naar het ziekenhuis
- Breng je zak met uitgelopen dialysaat mee (voor staalname)

Een snelle diagnose en behandeling met antibiotica is belangrijk.

Buikwandbreuk

Een buikwandbreuk (bv een navelbreuk) kan ontstaan door de verhoogde druk in de buik door de aanwezigheid van het dialysaat. Vermijd daarom het tillen van zware lasten.

Verplaatsing kathetertip bij constipatie

Bij PD is vlotte stoelgang heel belangrijk. Bij constipatie kan de tip van de PD-katheter zich verplaatsen in de buikholtte. Zo kunnen er problemen ontstaan bij het in- en uitlopen van de spoelvoestof. Om constipatie te voorkomen, worden laxeermiddelen altijd voorgeschreven.

Lekkage

De spoelvoestof kan lekken. Lekkage kan ontstaan

- via de insteekplaats
- via de operatiewond
- naar de geslachtsdelen of liezen
- naar de borstholte

In deze gevallen kan besloten worden om met minder voestof te spoelen en bedrust te houden of tijdelijk te stoppen met de PD-behandeling.

Voeding

De meest gebruikte spoelvloeistoffen bevatten veel suiker waardoor het suikergehalte in je bloed stijgt. Beperk dus suikers in je voeding. Andere informatie op maat lees je in de dieetbrochures.

Sporten

Je conditie op peil houden is heel belangrijk.

Omwille van de positie van je PD-katheter, raden we de volgende sporten af:

- sporten waarbij je risico loopt op een trap in de onderbuik
- sporten waarbij een zwaar gewicht (> 10kg) wordt getild (risico op buikwandbreuk)
- zwemmen en baden in bubbelbaden of jacuzzi's (infectierisico)

Reizen

Op vakantie gaan in binnen- of buitenland blijft mogelijk. Bespreek dit minstens 3 maanden op voorhand met je nefroloog en het PD-team. Afhankelijk van de duur en de bestemming van je reis, kan je het materiaal zelf meenemen of laten leveren op je reisbestemming.

De sociale dienst bezorgt jou de nodige medische documenten en contactgegevens van een dialysecentrum ter plaatse (voor noodgevallen)

Sta je op de wachtlijst voor een niertransplantatie?

Je mag op reis als ...

- je 24u/24u bereikbaar blijft
- een terugkeer binnen de 3 tot 4 uur mogelijk is

Hou daar rekening mee als je een bestemming kiest. Een reis binnen Europa is in sommige gevallen dus nog haalbaar. Opteer je toch voor een verdere reis? Verwittig zeker het transplantatiecentrum!

Contactgegevens

Nefrologen

- dr. K. De Keyzer
- dr. P. Van Acker
- dr. A. Van Loo

**Te bereiken via
Polikliniek nefrologie:
Poli-verpleegkundigen
057/ 35 71 80
nefrologie@yperman.net**

PD-verpleegkundigen

- 057/35 61 45 van 8 uur tot 16.30 uur,
vanaf maandag tot en met zaterdag
- pd@yperman.net

Wij verzorgen enkel raadplegingen in leper voor peritoneale dialyse.

Wachtdienst

De PD-verpleegkundigen kan je permanent bereiken. Het telefoonnummer van de wachtdienst ontvang je tijdens de opleiding.

Jan Yperman Ziekenhuis
Briekestraat 12, 8900 Ieper
info@yperman.net
057 35 35 35
www.yperman.net

